

**Roczne sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu
wspierania rodziny
za 2018 rok
wraz z potrzebami związanymi
z ich realizacją w roku 2019**

Ruda Śląska, luty 2019r.

Spis treści

I. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI 3-LETNIEGO „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2018 - 2020” ZA ROK 2018	s. 3
II. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY	s. 20
III. FINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ	s. 21
IV. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI DO BIURA INFORMACJI GOSPODARCZEJ	s. 22
V. SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY	s. 22
VI. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2019 ROK	s. 22

I. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI 3-LETNIEGO „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2018 - 2020” ZA ROK 2018

Zgodnie z Uchwałą NR PR.0007.29.2018 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 22.02.2018r. w 2018 roku realizowany był „Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2018-2020”.

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2018-2020”

1. Działania profilaktyczne i monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem.

1.1. Bezpieczna rodzina - wspólne działanie pracowników socjalnych i funkcjonariuszy Straży Miejskiej, polegające na wejściach do rodzin wymagających szczególnego wsparcia. Celem tego działania jest monitorowanie funkcjonowania rodzin wieloproblemowych z terenu miasta wymagających szczególnego wsparcia, w których występują problemy związane z alkoholizmem, niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą, przemocą w rodzinie, niepełnosprawnością oraz dla wzmocnienia bezpieczeństwa dzieci w tych rodzinach.

W roku 2018 pracownicy socjalni wraz z funkcjonariuszami Straży Miejskiej zrealizowali wspólne wyjazdy w celu monitorowania sytuacji rodzin w następujących dzielnicach miasta:

- Ruda - 6 wyjazdów (odwiedzono łącznie 49 rodzin),
- Godula i Orzegów - 6 wyjazdów (odwiedzono łącznie 38 rodzin),
- Bykowina i Kochłowice - 6 wyjazdów (odwiedzono łącznie 30 rodzin),
- Halemba - 5 wyjazdów (odwiedzono łącznie 42 rodziny),
- Nowy Bytom - 5 wyjazdów (odwiedzono 34 rodziny),
- Wirek - 5 wyjazdów (odwiedzono 27 rodzin),
- Bielszowice - 7 wyjazdów (odwiedzono 56 rodzin).

Łącznie odbyło się 40 wspólnych wyjazdów strażników miejskich i pracowników socjalnych, odwiedzono 276 rodzin w godzinach popołudniowych i wieczornych.

Realizacja tego projektu poszerza również możliwości przeprowadzenia kompleksowej i pogłębionej oceny funkcjonowania rodzin w środowisku. Pozwala także na odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się problemy i kryzysy w rodzinach, daje możliwość udzielenia im wszechstronnej pomocy w celu uniknięcia działań radykalnych, obejmujących np. zabezpieczenie dziecka w przestrzeni pieczy

zastępczej (w 2018r. w czasie wyjazdów nie zdarzyła się ani jedna sytuacja tego wymagająca). Działania interdyscyplinarne podejmowane ze strony służb i instytucji stanowią prawdziwy potencjał, który ukierunkowany jest na problem dziecka i rodziny, co zapobiega powstawaniu i pogłębianiu się niewłaściwych postawi zachowań. Wzrasta również świadomość społeczna, że dobro dzieci jest priorytetem dla różnych instytucji, które ze sobą współpracują.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019 roku.

1.2. Zespoły interdyscyplinarne (spotkania interdyscyplinarne)

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objęte są wsparciem wielu instytucji, m.in. szkół, sądu, placówek wsparcia dziennego, przedszkoli, poradni rejonowych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Przedstawiciele tych instytucji w ramach spotkań interdyscyplinarnych omawiają sytuację rodzin, których one dotyczą. Pozwala to jasno określić jakie trudności ona przeżywa, a także ustalić cele pracy. Poszczególni członkowie zespołu natomiast podejmują się wykonania takich działań, które mają wspomóc funkcjonowanie rodziny. Na spotkanie zapraszani są członkowie rodziny, którzy motywowani są do podejmowania działań pozwalających im wyjść z trudnej sytuacji.

W 2018 roku łącznie odbyły się 1323 spotkania interdyscyplinarne, z czego w poszczególnych dzielnicach:

- Ruda - 314 spotkań,
- Godula - 143 spotkania,
- Orzegów - 126 spotkań,
- Bykowina - 44 spotkania,
- Halemba - 111 spotkań,
- Kochłowice - 22 spotkania,
- Nowy Bytom - 271 spotkań,
- Wirek - 168 spotkań,
- Bielszowice - 52 spotkania,
- Sekcja Realizacji Projektu - 72 spotkania.

Pracownicy Działu ds. Asysty Rodzinnej uczestniczyli w 739 spotkaniach.

Ten sposób monitorowania sytuacji w rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pozwala na wykorzystanie możliwości jakie posiadają instytucje, ale też na wykorzystanie zasobów rodziny. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej zwoływane są spotkania interdyscyplinarne systematycznie, w zależności od sytuacji w rodzinie. Spotkania interdyscyplinarne stanowią istotny element współpracy pomiędzy różnymi instytucjami na rzecz konkretnej rodziny. W ten sposób integrują się instytucje budujące system wsparcia i pomocy rodzinom, które przeżywają trudności. Natomiast rodzina otrzymuje szereg rozwiązań i możliwości, by wyjść ze swojej trudnej sytuacji życiowej.

1.3. Grupy robocze

Niebieska Karta - część A zostaje sporządzona w sytuacji, kiedy w rodzinie zachodzi podejrzenie, że dochodzi do przemocy. Na wniosek koordynatora (osoby, która spisała Niebieską Kartę) zostaje powołana przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie grupa robocza. W skład grupy wchodzi przedstawiciele tych instytucji, które współpracują z rodziną. Procedura „Niebieskie Karty” jest procedurą o charakterze pomocowym. Działania podejmowane w jej ramach służą ochronie osób doświadczających przemocy w rodzinie i zapewnieniu im bezpieczeństwa. Podczas pracy członkowie grupy opracowują plan pracy z rodziną, motywują członków rodziny do podejmowania działań mających przerwać spiralę przemocy i na bieżąco monitorują sytuację. Osoby, co do których zachodzi podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie mają możliwość uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, medycznej i socjalnej o czym są rzetelnie informowane, a także motywowane do skorzystania z takich form pomocy. Odpowiedzialność za przemoc ponoszą zawsze osoby, które ją stosują, dlatego też członkowie grup roboczych motywują ww. osoby do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, a w przypadku występowania problemu alkoholowego do podjęcia leczenia. Interdyscyplinarne działania podejmowane na terenie Miasta dają możliwość udzielenia skutecznej pomocy rodzinom doświadczającym przemocy.

W 2018 roku w Mieście Ruda Śląska prowadzonych było 279 procedur „Niebieskie Karty” w 266 rodzinach, w których wychowuje się 414 dzieci. W 150 rodzinach osobami, co do których zachodzi podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie było 198 dzieci. Nadmieniam się, że przy wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” każdorazowo sporządzane jest zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na Policję, a w sytuacji kiedy dobro dzieci jest zagrożone również informowany jest Sąd.

Kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej od kilku lat jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i w 2018 roku brał udział w 21 posiedzeniach Zespołu, a pracownicy działu w 43 grupach roboczych w prowadzonych już procedurach „Niebieskie Karty”.

1.4. Zawiadamianie Sądu w sytuacjach, gdy dobro dziecka jest zagrożone.

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej złożył 126 wniosków o wydanie lub zmianę zarządzeń opiekuńczych. Sąd Rejonowy zawiadamiany jest w sytuacji kiedy rodzice w sposób niewłaściwy sprawują władzę rodzicielską. Dzieje się tak wówczas, gdy rodzice w rażący sposób zaniedbują podstawowe potrzeby dzieci, w rodzinie dochodzi do przemocy bądź nadużywania alkoholu.

Ponadto zostało przesłanych również 195 adnotacji pracowników socjalnych bądź asystentów rodziny o aktualnej sytuacji w rodzinie do toczących się postępowań sądowych. Asystenci rodziny przestali 193 sprawozdań z realizacji planu pracy (dotyczyły one rodzin, które zobowiązane zostały do współpracy z asystentem rodziny na mocy postanowienia Sądu). Sąd Rejonowy otrzymuje informacje w jaki sposób rodzice podnoszą swoje kompetencje i umiejętności wychowawcze, w jaki sposób sprawują opiekę nad dziećmi i dbają o ich rozwój we wszystkich przestrzeniach. Jeżeli w rodzinie pojawia się problem uzależnienia to również informacje o leczeniu i terapii rodziców.

2. Wzmocnienie funkcji rodziny.

2.1. „Asystent Rodziny”

W Dziale ds. Asysty Rodzinnej w 2018 roku zatrudnionych było 11 asystentów rodziny (w tym 2 przebywało na urlopie macierzyńskim). Koszty zatrudnienia współfinansowane były w ramach resortowego „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2018”.

Rozpoczynając współpracę z asystentem rodziny rodzina podpisuje plan pracy. Plan pracy zawiera cele i efekty dostosowane do diagnozy sytuacji rodziny. W 2018 roku sporządzono 141 planów pracy. Łącznie wsparciem asystenta rodziny objęte były 133 rodziny. W zależności od diagnozy praca polegała na:

- zdobywaniu umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, czyli praca nad prawidłowym prowadzeniem domu w przestrzeniach:
  - żywienia - planowanie zakupów spożywczych, przygotowanie menu, przygotowywanie pełnowartościowych posiłków dla wszystkich członków rodziny z uwzględnieniem diety oraz dostosowanych do wieku i potrzeb dzieci, rozszerzanie diety małego dziecka, zapoznanie z piramidą żywieniową, przygotowywanie posiłków w higienicznych warunkach, motywowanie do wspólnego spożywania posiłków w miejscu do tego przeznaczonym, wprowadzanie nowych i ekonomicznych przepisów kulinarnych z uwzględnieniem otrzymywanej pomocy w naturze, czyli z programu FEAD wprowadzanie do jadłospisu większej ilości warzyw i owoców, uświadamianie negatywnego wpływu wynikającego ze spożywania nadmiernej ilości szkodliwych przekąsek, np. chipsów, napojów energetycznych itp., trening umiejętności przechowywania produktów spożywczych;
  - higieny - planowanie zakupu środków czystości i środków do higieny osobistej, omówienie i praca nad umiejętnościami związanymi z utrzymaniem czystości w poszczególnych pomieszczeniach w mieszkaniu, planowanie prac remontowych, segregacja zużytej odzieży oraz przedmiotów zbędnych w mieszkaniu, przygotowywanie listy zakupów brakującej bielizny, odzieży, a także sprzętów gospodarstwa domowego, praca nad wzrostem świadomości członków rodziny w zakresie utrzymywania higieny osobistej (higiena jamy ustnej, dbanie o czystość skóry, włosów i paznokci, zmiana bielizny i odzieży, profilaktyka i pomoc w radzeniu sobie z chorobami skóry - świerzb oraz chorobami pasożytniczymi m.in. wszawicą), motywowanie do dbania o własne zdrowie, regularnych kontroli lekarskich, wizyt u lekarzy specjalistów oraz badań profilaktycznych, trening umiejętności prawidłowego dbania o zwierzęta domowe, w tym do regularnego szczepienia i odrobaczania;
  - budżetu - założenie zeszytu budżetowego służącego do planowania wydatków i monitorowania przychodów oraz rozchodów, nauka planowania wydatków, sporządzenie listy potrzeb, jak również szczegółowe omówienie sytuacji finansowej rodziny (posiadane zobowiązania finansowe m.in. kredyty, pożyczki, zajęcia komornicze, zaległe opłaty mieszkaniowe) i harmonogramu działań zmierzających do uregulowania tej kwestii, praca nad regularnym opłacaniem czynszu i innych rachunków, praca nad planowaniem zakupów w tańszych sklepach (nabywanie i doskonalenie umiejętności porównywania

cen w różnych sklepach), organizowanie pomocy w naturze (sprzęty gospodarstwa domowego, odzież, pościel, zabawki, meble, żywność) i współpraca w tym zakresie z innymi instytucjami.

- rozwiązywaniu problemów socjalnych:

- pomoc w załatwianiu istotnych spraw urzędowych (przedłużenie umowy najmu mieszkania, rozłożenie zaległości czynszowych, energetycznych na raty itd.), motywowanie do wykorzystania własnych możliwości i uprawnień (zasiłki rodzinne, stypendia, alimenty, dodatek mieszkaniowy i energetyczny), towarzyszenie klientom w załatwianiu spraw urzędowych, kierowanie do poradnictwa specjalistycznego - prawnik, pomoc w przygotowywaniu pism i wypełnianiu wniosków.

- rozwiązywaniu problemów psychologicznych:

- informowanie o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w tym pomocy psychologa, motywowanie do podjęcia stosownej terapii, współpraca z Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, motywowanie do utrzymywania abstynencji, motywowanie do konsultacji z lekarzem psychiatrą w Poradni Zdrowia Psychicznego.

- rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi:

- praca nad rozeznaniem relacji w rodzinie, informowanie o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w postaci pomocy psychologa (praca nad relacjami, praca nad kompetencjami wychowawczymi w tym: trening umiejętności stawiania granic dzieciom, znaczenie konsekwencji w wychowaniu, stosowanie systemu kar i nagród), praca nad sposobami spędzania czasu wolnego z dziećmi (wypożyczanie książeczek, gier planszowych, puzzli i innych zabawek edukacyjnych sprzyjających rozwojowi dziecka, organizowanie wspólnych zabaw i wyjść na podwórko).

- zapewnianiu dzieciom prawidłowego rozwoju we wszystkich przestrzeniach:

- zdrowotnej - motywowanie do leczenia dziecka i jego konsultowania ze specjalistami zgodnie z zaleceniami pediatry, pomoc w ustalaniu terminów wizyt u specjalistów, praca nad terminowym wykonywaniem bilansów i szczepień, towarzyszenie rodzicom z dzieckiem/dziećmi u lekarza, motywowanie do regularnego podawania leków.

- edukacyjnej - współpraca z wychowawcami w szkole i przedszkolu, motywowanie rodziców do uczestniczenia w zebraniach i konsultacjach indywidualnych, motywowanie do uzyskania pełnej diagnozy dziecka, które przejawia trudności edukacyjne lub sprawia trudności wychowawcze, pomoc w ustaleniu terminu badania w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, omówienie otrzymanej opinii i praca z rodzicem nad realizacją zaleceń ww. Poradni, kierowanie do placówek wsparcia dziennego i współpraca z wychowawcami.

- emocjonalnej - praca nad budowaniem prawidłowych relacji w rodzinie, edukacja w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, nauka rozpoznawania i wyrażania emocji w adekwatny sposób, praca nad pogłębieniem wiedzy o potrzebach dziecka na danym etapie rozwojowym, praca nad umiejętnością konstruktywnego komunikowania się z dzieckiem.

- wspieraniu aktywności społecznej rodzin:

- motywowanie do udziału w grupie wsparcia dla rodziców, zachęcanie do udziału w uroczystościach ważnych dla dzieci, rozmowy dotyczące relacji sąsiedzkich, trening umiejętności korzystania ze wsparcia lokalnego, zachęcanie do korzystania z Programu Aktywności Lokalnej.

- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu oraz utrzymaniu zatrudnienia:
- współpraca z Klubem Integracji Społecznej, motywowanie do współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (rejestracja, utrzymanie statusu osoby bezrobotnej, korzystanie z ofert pracy, stażów), pomoc w napisaniu CV, pomoc w poszukiwaniu ofert pracy, zachęcanie do skorzystania z prac społecznie-użytecznych, rozmowy dotyczące wartości pracy, pokazywanie korzyści płynących z posiadania własnych środków finansowych.

Ponadto asystent rodziny:

- przygotowuje opinie do Sądu Rodzinnego lub na prośbę strony;
- prowadzi ścisłą współpracę z placówkami wsparcia dziennego działającymi w mieście poprzez: monitorowanie uczestniczenia dzieci w zajęciach świetlicowych, udział w zespołach interdyscyplinarnych, współpracę z wychowawcami placówek wsparcia dziennego, motywowanie rodziców do współpracy z wychowawcami;
- prowadzi współpracę z osobami, instytucjami i organizacjami podejmującymi działania na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez: współpracę z kuratorami zawodowymi i społecznymi, wychowawcami ze szkół, przedszkoli, placówek wsparcia dziennego, poradniami rejonowymi i specjalistycznymi, terapeutami Ośrodka Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej, psychologami Ośrodka Interwencji Kryzysowej;
- organizuje zbiórki i odzieży, obuwia, zabawek, sprzętów gospodarstwa domowego oraz wydaje zgromadzone przedmioty rodzinom potrzebującym;
- prowadzi współpracę z grupą roboczą.

W 2018 roku zostało przeprowadzonych 607 okresowych ocen sytuacji rodziny.

Od 1 stycznia 2017 roku z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży zagrożonej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Rola asystenta rodziny zdefiniowana w ustawie o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” łączy się z zadaniami asystenta rodziny wynikającymi z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, stanowiąc spójny system wsparcia rodzin oczekujących na przyjście na świat dziecka oraz rodzin wychowujących dzieci, w tym dzieci chore i niepełnosprawne.

W 2018 roku 3 rodziny zostały objęte koordynacją wsparcia zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wśród rodzin, z którymi pracowali asystenci było 18 kobiet w ciąży, w tym 3 kobiety w ciąży zagrożonej.

W 2018 roku 17 rodzinom wypłacono jednorazowe świadczenie pieniężne z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Poniżej przedstawiono tabelę dotyczącą rodzin objętych pomocą asystenta w 2018 roku.

Liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny w 2018 roku		133
w tym	osób w tych rodzinach	509
liczba:	dzieci w tych rodzinach: przebywających w domu	261
	przebywających w przestrzeni pieczy zastępczej	47
w tym:	rodziny wielodzietne	42
	rodziny niepełne	51
	rodziny, w których wszczęto/trwa procedura „Niebieskie Karty”	23
w tym:	liczba kobiet/rodzin, którym udzielono poradnictwa w ramach ustawy „Za życiem”	14
	liczba kobiet w ciąży zagrożonej	3
w tym:	liczba kobiet/rodzin objętych koordynacją asystenta rodziny na ich wniosek (zgodnie z ustawą „Za życiem”)	3
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę w 2018 roku, w tym:		75
ze względu na poprawę funkcjonowania		50
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę		16
ze względu na brak efektów		6
ze względu na zmianę metody pracy		3
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny będzie kontynuować pracę w 2019 roku (w tym rodziny powracające m. in. na mocy postanowienia Sądu)		58

Tabela 1 - liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny w 2018 roku

Asystent rodziny po zakończeniu pracy przez okres 3 miesięcy monitoruje sytuację w rodzinie. Po tym czasie dokonuje się ewaluacji i ocenia sytuację w rodzinie. W 2018 roku w 50 rodzinach prowadzono monitoring po zakończonym planie pracy.

W 2018 roku na podstawie postanowienia Sądu do współpracy z asystentem rodziny zobowiązanych było 89 rodzin (w tym do końca grudnia 2018r. współpracę w ramach planu pracy podjęły 82 rodziny). O sytuacji rodziny, która nie podjęła współpracy zostaje zawiadomiony Sąd. W sytuacji, gdy rodzina podejmuje współpracę, asystent rodziny sporządza sprawozdanie do Sądu dotyczące realizacji planu pracy przez rodzinę.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019r.

2.2. Usługi opiekuńcze

W rodzinach, w których bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego jest wynikiem niepełnosprawności intelektualnej lub fizycznej co najmniej jednego z członków rodziny mogą zostać wprowadzone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w ramach których pomocy w przezwyciężaniu codziennych trudności życiowych udziela rodzinie osoba świadcząca usługi. W rodzinach tych prowadzona jest praca dostosowana do możliwości psychofizycznych rodziców z uwzględnieniem zarówno ich zasobów, jak i deficytów. Natomiast pracownik socjalny systematycznie monitoruje sytuację. W 2018 roku z tej formy pomocy skorzystało 5 rodzin, w których wychowywało się 11 dzieci.

2.3. Kontrakt socjalny

Kontrakt socjalny to narzędzie pracy pracownika socjalnego, który podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych dokonuje oceny sytuacji w rodzinie. Posiadając wiedzę o problemach rodziny, a także o możliwościach i ograniczeniach jej członków, jest w stanie tak zmotywować członków rodziny, by podjęli oni działania naprawcze. Kontrakt socjalny jest rodzajem umowy zawieranej pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodziną, określa on jasno cele, do których dąży rodzina oraz efekty, po których będzie można poznać czy cel został osiągnięty. Rodzina tworzy ten plan wspólnie z pracownikiem socjalnym, obie strony zobowiązują się do wykonania określonych działań, zgodnych z celami kontraktu. Okresowo dokonuje się oceny tego kontraktu i ewentualnie modyfikuje cele, jeśli zachodzi taka potrzeba. Pracownicy socjalni wykorzystują to narzędzie w pracy z rodzinami, bo daje ono jasny obraz sytuacji w rodzinie oraz pokazuje czy zachodzą zmiany. Praca z rodziną trwa kilka miesięcy.

W 2018 roku tą formą pracy objęte były 144 rodziny z dziećmi, w których wychowywało się 291 dzieci. Kierownik bądź konsultant Działu ds. Asysty Rodzinnej współpracowali z pracownikami socjalnymi w tworzeniu i realizowaniu indywidualnych planów pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez prowadzenie 23 kontraktów socjalnych.

Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną i zmierza do jego integracji z rodzicami. W 2018 roku do domu rodzinnego z rodzin zastępczych wróciło łącznie 24 dzieci.

3. Wyrównywanie szans i zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci z rodzin dysfunkcyjnych

3.1. Działalność placówek wsparcia dziennego.

- placówki wsparcia dziennego w formie ogniska wychowawczego oraz świetlic (w tym grupy profilaktyczno-rozwojowe dla dzieci w wieku od lat 3)

W roku 2018 na terenie miasta działało 10 placówek wsparcia dziennego, w tym 8 prowadzonych przez organizacje pozarządowe wyłonione w drodze otwartego konkursu ofert. Celem zadania było wsparcie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w dążeniu do zapewnienia prawidłowego jej funkcjonowania, w szczególności do zapewnienia dzieciom zagrożonym uzależnieniami szczególnej troski i pomocy. W roku 2018 liczba miejsc w placówkach wynosiła **371**, łącznie pomocą objęto: **556** dzieci i młodzieży z **360** rodzin.

Zadanie realizowane było zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Oferta świetlic i ogniska wychowawczego skierowana była do dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 16 roku życia, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich prawidłowego rozwoju, spowodowanych między innymi problemem alkoholowym, przemocą w rodzinie, bezradnością opiekuńczo - wychowawczą, trudną sytuacją materialną, żyjących w środowisku zagrożonym alkoholizmem lub narkomanią. W roku 2014 projekt rozszerzono o grupy profilaktyczno-rozwojowe dla dzieci od 3 roku życia.

Placówki zapewniały dziecku:

- 1) opiekę i wychowanie,
- 2) pomoc w nauce,
- 3) pomoc w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
- 4) organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 5) dożywianie odpowiednie do potrzeb dzieci oraz pory dnia, w której odbywają się zajęcia.

Dla wzmocnienia i utrwalenia oddziaływań wychowawczych placówki wsparcia dziennego współpracowały z rodziną poprzez:

- kontakt z rodzicami/opiekunami dzieci w kwestiach formalno - organizacyjnych (przedstawienie oferty zajęć, regulaminu placówki, informowanie o planowanych zajęciach, wyjściach, imprezach, wymiana podstawowych informacji na temat funkcjonowania dziecka w placówce, itp.),

- współpracę z rodziną w zakresie opracowania diagnozy sytuacji dziecka (rozmowy o sytuacji dziecka, regularne uaktualnianie informacji dot. sytuacji rodzinnej, obserwacja relacji rodzic - dziecko itp.)

- wspieranie rodziców/opiekunów w budowaniu kompetencji wychowawczych oraz w sprawach o kluczowym znaczeniu dla poprawy sytuacji dziecka, w szczególności:

- a) tworzenie sytuacji umożliwiających modelowanie zachowań (np. wspólne zajęcia z gotowania, sportowe, przygotowywanie imprez, udział rodziców w imprezach, wycieczkach, organizowanie „dni otwartych” itp.) - co najmniej 1 raz w miesiącu,

- b) organizowanie wsparcia specjalistycznego (np. indywidualne konsultacje wychowawcze, spotkania grup rodziców, warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców, zajęcia edukacyjne itp.) - co najmniej 1 raz w miesiącu,

- c) włączanie rodziny w życie placówki i pracę na rzecz placówki (wspólne organizowanie wydarzeń w placówce, zapraszanie do wspólnych prac porządkowych, drobnych prac remontowych, robienia dekoracji, przygotowywania poczęstunku itp.),

- d) włączanie w miarę możliwości rodziców/opiekunów w pracę wychowawczą w ramach placówki.

Z punktu widzenia dobra dziecka i rodziny, które były podmiotem oddziaływań przedstawiciele wielu profesji pomocowych placówki wsparcia dziennego współpracowały z innymi instytucjami, organizacjami i zatrudnionymi w nich pracownikami różnych zawodów, między innymi szkołą, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądami, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podmiotami leczniczymi, organizacjami pozarządowymi, poprzez:

- współpracę z innymi instytucjami przy tworzeniu i aktualizowaniu diagnoz (w szczególności: udział w spotkaniach zespołów interdyscyplinarnych oraz inicjowanie zespołów interdyscyplinarnych),

- współpracę z instytucjami, które mogą pomóc rodzinie w rozwiązaniu jej problemów, w szczególności w zakresie interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych,

- współpracę z innymi instytucjami w zakresie dostosowywania oferty programowej do potrzeb dzieci i ich rodzin,

- współpracę z innymi placówkami wsparcia dziennego działającymi na terenie Miasta i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie tworzenia, aktualizowania standardów pracy z dzieckiem, rodziną oraz dokumentacji placówki, celem podwyższenia jakości i efektywności działań,

- współpracę z instytucjami na rzecz budowania zintegrowanego, lokalnego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny w mieście.

Ponadto specjalistyczne placówki wsparcia dziennego podejmowały następujące działania:

- a) organizowały zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne,
- b) realizowały indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Zadanie realizowane jest w roku 2019

	Nazwa organizacji realizującej zadanie	Miejsce realizacji zadania	Liczba Miejsc	Liczba dzieci objętych pomocą	Liczba rodzin objętych pomocą
PLACÓWKI PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	Stowarzyszenie Św. Filipa Nereusza 41-706 Ruda Śląska ul. Leśna 37	<p>Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego Św. Filipa Nereusza Ruda Śląska 41 - 706, ul. Solidarności 21</p> <p>Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego Bł. Ks. Józefa Czempieła Ruda Śląska 41 - 700, ul. Piastowska 25</p> <p>Ognisko wychowawcze Św. Jana Bosco w Centrum Inicjatyw Społecznych Stara Bykownina Ruda Śląska 41-705 Ul. 11-go Listopada 15a</p>	<p>106</p> <p>(w tym 20 miejsc w grupach prof-rozw. przy specjalistycznej placówce wsparcia dziennego w Rudzie i Halembie)</p>	165	111
	Ośrodek Święta Elżbieta 41 - 700 Ruda Śląska ul. Wolności 30	<p>Świetlica Środowiskowa Ruda Śląska 41-709, Pl. Jana Pawła II 5</p> <p>Świetlica Środowiskowa Ruda Śląska 41-711, ul. Cynkowa 22</p> <p>Świetlica Socjoterapeutyczna Ruda Śląska 41-710, ul. Ściegiennego 6</p> <p>Świetlica Środowiskowa Ruda Śląska 41-704, ul. Królowej Jadwigi 8</p>	140	202	126

	Zgromadzenie Siostr Św. Elżbiety, Prowincja Katowicka - Świetlica Środowiskowa Św. Elżbiety 41-703 Ruda Śląska ul. Rencistów 2	Placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej - Świetlica Św. Elżbiety <i>Ruda Śląska 41 - 703 ul. Rencistów 2</i>	40 (w tym 10 miejsc w grupie prof- rozw. przy placówce wsparcia dziennego w Goduli)	70	45
PLACÓWKI PROWADZONE PRZEZ MIASTO	Placówka Wsparcia Dziennego w Rudzie Śląskiej 41-700 Ruda Śląska ul. Bujoczka 12	Świetlica Socjoterapeutyczna <i>ul. Witolda Pileckiego 23/01 41-709 Ruda Śląska</i> Świetlica Socjoterapeutyczna <i>ul. Bujoczka 12 41-700 Ruda Śląska</i>	85 (w tym 10 miejsc grupa prof-rozw. przy świetlicy w N.Bytomiu)	119	78
SUMA			371	556	360

Ponadto na terenie Miasta działały trzy placówki wsparcia dziennego w formie klubów młodzieżowych, prowadzonych przez Stowarzyszenie Świętego Filipa Nereusza. W roku 2018 liczba miejsc w placówkach wynosiła 90 (Bykowina - 30 miejsc, Ruda - 30 miejsc, Halemba - 30 miejsc). Łącznie pomocą objęto 100 osób (stali uczestnicy zajęć).

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019 roku.

- Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych

Ośrodek jest placówką wsparcia dziennego o charakterze specjalistycznym i realizuje cele i zadania określone w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz przepisach wydanych na jej podstawie. Ośrodek wspiera rodzinę wychowującą dziecko niepełnosprawne w zakresie realizacji programu rehabilitacji ruchowej wspomagającej (hipoterapia, muzykoterapia, integracja

sensomotoryczna, choreoterapia, terapia dnia codziennego, samoobsługa, terapia przez zabawę, jaskinia solna), psychologicznej, logopedycznej, pedagogicznej oraz pielęgnacji.

W 2018 roku placówka realizowała cele i zadania statutowe w zakresie:

- 1) zapewnienie dzieciom odpowiedniej, stałej opieki podczas pobytu w Ośrodku,
- 2) prowadzenie rehabilitacji wspomagającej (jak wyżej),
- 3) umożliwienie przygotowania przedszkolnego na poziomie specjalnym i powszechnym (oddelegowany nauczyciel przedszkolny) oraz nauki systemem indywidualnym (odpowiedni nauczyciele ze szkół),
- 4) zapewnienie wyżywienia, bielizny oraz - gdy konieczne - odzieży podczas pobytu w Ośrodku,
- 5) zapewnienie niezbędnych leków i artykułów sanitarnych w postępowaniu profilaktycznymi udzielaniu pierwszej pomocy,
- 6) zapewnienie dowozu dzieci do Ośrodka i ich odwozu,
- 7) udzielanie porad rodzicom jak pielęgnować dziecko niepełnosprawne, jak je wspierać w rehabilitacji ruchowej, pedagogicznej i logopedycznej.

Liczba dzieci zapisanych na dzień 31.12.2018r. - 84 (43 oddział popołudniowy).

Liczba dzieci poniżej 3 roku życia: 16

Liczba dzieci od 3 do 4 roku życia: 11

Liczba dzieci od 4 do 5 roku życia: 11

Liczba dzieci od 5 do 6 roku życia: 12

Liczba dzieci powyżej 6 lat: 34

Łącznie w 2018 roku ze wsparcia placówki skorzystało 118 dzieci.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019 roku.

4. Rozwój aktywności własnej rodzin, zapobieganie marginalizacji ich życia oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców.

4.1. Tworzenie i prowadzenie grup wsparcia.

- „Mądry rodzic – szczęśliwe dziecko” - grupa wsparcia dla rodziców.

W 2018 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt - „Mądry rodzic - szczęśliwe dziecko” - grupa wsparcia dla rodziców. Osobami prowadzącymi zajęcia byli psycholodzy i asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psycholodzy, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyło się 17 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 19 osób, a w zajęciach dla dzieci 9).

Grupa ma charakter otwarty. W 2018 roku spotkania grupy odbywały się dwa razy w miesiącu (z wyłączeniem okresu lipiec-sierpień 2018r.). Rodzice biorący udział w zajęciach poszerzali wiedzę na temat właściwego funkcjonowania w roli rodzica oraz aktywizowali się społecznie. Każde spotkanie koncentrowało się wokół określonego tematu, lecz często zachodziła konieczność modyfikowania przebiegu zajęć i dostosowania ich do bieżących potrzeb uczestników. Jednocześnie brak konieczności ścisłego trzymania się określonego scenariusza spotkania umożliwiał prowadzącemu podążanie za uwagą grupy, dzięki czemu uczestnicy doświadczali realnego wpływu na jakość, kształt i treść zajęć, w których brali udział i które współtworzyli. Rolą osób prowadzących było porządkowanie spotkań, dbanie o to, aby każdy uczestnik grupy znalazł pomoc i wsparcie. Grupę tworzyli przede wszystkim rodzice i to oni wnosili potencjał i energię oraz dzielili się swoimi doświadczeniami.

Tematy zajęć w 2018r.: „Zaproszenie do bajek”, „Bajki z sensem”, „Walentynki z igłą”, „Jak pomóc dziecku rozwiązywać jego problemy?”, „Rozpoznawanie i nazywanie emocji”, „Profilaktyka zachowań agresywnych”, „Złość”, „Pochwała i zachęta”, „Budowanie samooceny a wpisywanie dzieci w role”, „Każdy może być dobrym rodzicem”, „Agresja u dziecka”, „Aktywne spędzanie wakacji z dzieckiem”, „Gry edukacyjne”, „Jesienne zabawy z dziećmi”, „Skarby jesieni”, „Zabawy z liśćmi”, „Symbole Bożonarodzeniowe”.

Rodzice, którzy nie mieli możliwości zapewnienia opieki dla dzieci na czas trwania zajęć mogli zgłosić się z nimi na grupę. Dzieci mogły brać czynny udział w zajęciach, natomiast zajęcia z młodszymi dziećmi prowadzili asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale ds. Asysty Rodzinnej. Dzieci miały zapewnione zajęcia, które sprzyjały ich ogólnemu rozwojowi i umożliwiały nawiązanie społecznych kontaktów z innymi dziećmi. Zajęcia były dostosowywane do potrzeb i wieku dzieci. Zajęcia z małymi dziećmi nie powinny trwać dłużej niż 1 do 1,5 h z uwagi na trudność utrzymania przez nie uwagi i chęć powrotu do rodziców.

Dlatego też czas trwania spotkań z rodzicami został do powyższego dostosowany. Zarówno zajęcia z rodzicami, jak i dziećmi podsumowywane były w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019 roku.

- „moc-E” - grupa wsparcia dla osób z emocjonalnymi trudnościami w funkcjonowaniu społecznym

W 2018 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt „moc-E”. Osobami prowadzącymi zajęcia byli asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psychologowie, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyło się 10 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 17 osób, a w zajęciach dla dzieci - 13 dzieci).

Grupa ma charakter otwarty. Celem głównym jest udzielenie wsparcia osobom, które mają trudności z radzeniem sobie z własnymi emocjami, aby ułatwić im funkcjonowanie społeczne poprzez rozwój osobisty w wymiarze indywidualnym każdego uczestnika, rozwijanie świadomości na temat powstawania i dynamiki emocji, możliwość odreagowania emocji nagromadzonych w interakcji społecznej, budowanie pozytywnego obrazu siebie, wypracowanie skutecznych sposobów radzenia sobie z trudnościami życia codziennego, wzajemne udzielanie wsparcia emocjonalnego, utrwalenie prawidłowych zachowań w kontaktach z innymi osobami. Tematyka zajęć często dostosowana była do potrzeb uczestników grupy, którzy chętnie sygnalizowali swoje oczekiwania. Ponadto każdy z uczestników miał możliwość dzielenia się swoimi doświadczeniami oraz pojawiającymi się problemami i trudnościami w życiu codziennym. Grupa powstała, by ułatwić osobom mającym emocjonalne trudności w funkcjonowaniu społecznym interakcję społeczną. Uczestnicy poszerzają swoją wiedzę na temat powstawania emocji i stresu. Członkowie grupy udzielają sobie wzajemnego wsparcia, dzielą się doświadczeniami, umiejętnościami radzenia sobie oraz mają możliwość udziału w treningu regulacji emocji.

Tematy zajęć w 2018r.: „DDA - życie w rodzinie z alkoholem”, „Szczęście kontra smutek”, „Arteterapia - oddziaływanie kolorów na nastrój”, „Problem uzależnienia od alkoholu”, „Cyrk motyla”, „Bezpieczne miejsce”, „Spędzanie czasu wolnego”, „Komunikacja interpersonalna”, „Bajkoterapia”, „Symbole i zwyczaje bożonarodzeniowe”.

Na zajęcia można zgłaszać się z dziećmi, z którymi są prowadzone zajęcia sprzyjające ich ogólnemu rozwojowi i umożliwiające nawiązanie społecznych kontaktów z innymi dziećmi. Spotkania podsumowywane są w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019 roku.

- „Rudzkie Warsztatowo”

W 2018 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt -„Rudzkie Warsztatowo”. Osobami prowadzącymi zajęcia byli asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psychologzy, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyło się 10 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięły w niej udział 33 osoby, a w zajęciach dla dzieci - 58 dzieci).

Grupa ma charakter otwarty. Celem głównym jest podniesienie kompetencji społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich aktywizacja społeczna poprzez nabywanie umiejętności adekwatnego zachowania się w różnych sytuacjach, kształtowanie samoświadomości i autoprezentacji, nabycie umiejętności nawiązania i utrzymywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi, nabycie umiejętności stawiania i respektowania granic, nabycie umiejętności łączenia zabawy i wychowania, nabycie umiejętności organizowania i spędzania czasu wolnego z dzieckiem, nabycie wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych. Każde ze spotkań dotyczyło określonego tematu, jednak w razie konieczności zachodziła modyfikacja tematu do potrzeb uczestników, którzy chętnie zgłaszali swoje propozycje zajęć. Zdecydowana większość spotkań miała charakter warsztatowy. Nawiązanie współpracy z kierownikiem jednej z aptek zaowocowało rozszerzeniem tematyki spotkań o zagadnienia związane z dbałością o higienę osobistą. Ponadto coroczną tradycją jest spotkanie mikołajkowe, podczas którego dzieci otrzymują przygotowane wcześniej upominki.

Tematy zajęć w 2018r.: „Ciekawe gry i zabawy z dzieciństwa” (2 spotkania), „Pierwsza pomoc”, „Wielkanocne inspiracje”, „Dekoracje potraw”, „Profilaktyka uzależnień”, „Dbam o zdrowie i środowisko!”, „Rudzkie Warsztatowo z Amazonkami”, „Idą święta”, „Spotkanie z Mikołajem”.

Uczestnicy zajęć mogą zgłosić się z dziećmi, które również aktywnie uczestniczą w proponowanych zajęciach. Dzięki temu rodzice mają możliwość spędzania czasu z dziećmi w atrakcyjny sposób.

Spotkania grupy podsumowywane są w formie protokołu.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019 roku.

- **„Co w środku piszczy?”**

W 2018 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt -„Co w środku piszczy?”. Osobami prowadzącymi zajęcia byli asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie wyznaczały i motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psycholodzy, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej). Odbyły się 2 spotkania (z różną częstotliwością wzięło w niej udział 6 osób, a w zajęciach dla dzieci - 2 dzieci).

Celem projektu jest przede wszystkim aktywizacja społeczna rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Uczestnicy, w ramach projektu mogą zobaczyć ciekawe miejsca znajdujące się w naszym Mieście, a poprzez to poznać możliwości i sposoby aktywnego spędzania wolnego czasu, przy dysponowaniu niekoniecznie dużymi środkami finansowymi. W 2018r. uczestnicy zwiedzili dwie wystawy w Rudzkim Muzeum Miejskim oraz oczyszczalnię ścieków.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019 roku.

- **„FAS/FAE - grupa edukacyjna klientów pomocy społecznej”**

W 2018 roku Dział Klub Integracji Społecznej realizował projekt „FAS/FAE - grupa edukacyjna klientów pomocy społecznej”. Osobą prowadzącą zajęcia był konsultant zatrudniony w Dziale.

Celem projektu jest uświadomienie uczestnikom zagrożenia związanego ze spożywaniem alkoholu przez kobiety ciężarne, przedstawienie szkodliwego wpływu alkoholu na ciążę, jej przebieg oraz zdrowie dziecka, edukowanie w zakresie metod postępowania w przypadku problemów wychowawczych z dzieckiem dotkniętym FAS/FAE, przedstawienie deficytów w dorosłym funkcjonowaniu osoby z FAS. W 2018r. w grupie wzięło udział 10 osób.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2019 roku.

5. Tworzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

5.1. Specjalistyczne poradnictwo prawne - oznacza przekazanie rodzinie informacji o powszechnie obowiązującym prawie oraz o praktyce jego stosowania, w szczególności poprzez: podanie i omówienie odpowiednich przepisów, przekazanie wzorów pism prawnych, sporządzenie projektu pisma procesowego. W 2018 roku udzielono 162 porad prawnych dla 54 rodzin z dziećmi. Ponadto asystenci rodziny i pracownicy socjalni kierowali rodziny do punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.

5.2. Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne - realizowane jest poprzez: porady - ukierunkowane na określenie odpowiedniej formy pomocy, konsultacje psychologiczne - rodzinne i indywidualne, diagnozę psychologiczną, psychoedukację w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, terapię wspierającą. Praca psychologa odbywa się w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz w środowisku domowym. Ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego w Dziale ds. Asysty Rodzinnej w 2018 roku skorzystało łącznie 106 osób. Na prośbę klientów psychologowie przygotowują również i wydają opinie i zaświadczenia.

5.3. Poradnictwo z zakresu profilaktyki i problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu - zajmuje się m.in. udzielaniem informacji z zakresu uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia. Konsultanci świadczący poradnictwo udzielają wsparcia, pomagają w uzyskaniu kompleksowej informacji o możliwości rozwiązania problemu, w znalezieniu odpowiedniej placówki specjalistycznej, a także motywują do podjęcia leczenia odwykowego lub terapii dla osób współuzależnionych. W 2018 roku udzielono 22 konsultacji dla 9 osób. Ponadto konsultanci świadczą wsparcie edukacyjne w tym zakresie dla placówek oświatowych. W 2018 roku 14 placówek oświatowych skorzystało z poradnictwa w formie spotkań o charakterze edukacyjno-profilaktycznym, w tym 2173 uczniów i 40 rodziców.

5.4 Poradnictwa z zakresu narkomanii - realizowane poprzez udzielanie kompleksowej informacji na temat uzależnienia, możliwości podjęcia leczenia, a także motywowanie osoby uzależnionej lub zagrożonej uzależnieniem do podjęcia leczenia. W 2018 roku udzielono 41 porad dla 10 osób.

II. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY

W Dziale ds. Asysty Rodzinnej zatrudnieni byli asystenci rodziny, psychologowie i konsultant. Wszyscy pracownicy Działu podnoszą swoje kwalifikacje. W 2018 roku pracownicy Działu uczestniczyli w następujących szkoleniach, konferencjach i seminariach:

1. Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych - rola rodzin wspierających.
2. Warsztat pracy asystentów rodzin.
3. Zagadnienia więzi i przywiązania.
4. FAS - diagnoza i formy pomocy.
5. Wzmocnienie zdrowia psychicznego osób pracujących w zakresie radzenia sobie ze stresem w miejscu pracy oraz umiejętności zachowania równowagi między pracą a życiem prywatnym.
6. Razem czy osobno - kompetencje w pomocy społecznej i opiece zdrowotnej - stan i kierunki rozwoju.

7. Podnoszenie kompetencji wzmacniających zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży jako wczesna profilaktyka depresji.
8. Dziecko doświadczające przemocy w rodzinie - diagnoza i pomoc.
9. Formy udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
10. Superwizja dla pracowników systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

W 2018 roku pozyskano dofinansowanie na koszty zatrudnienia asystentów w ramach „Resortowego Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2018 - asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” w wysokości 147 851 zł. oraz rozliczono dotację za 2017 rok w kwocie 155 013, 60zł.

III. FINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Z uwagi na fakt, iż Miasto Ruda Śląska jest Miastem na prawach powiatu realizuje zadania zgodnie z art. 180 pkt. 13 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań Miasta należy finansowanie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej. W 2018 roku poniesiono następujące wydatki za pobyt dzieci w pieczy zastępczej:

a) rodzinna piecza zastępcza:

Rodziny zastępcze otrzymujące świadczenia na dzieci (informacja dotyczy łącznie rodzin zastępczych na terenie Miasta Ruda Śląska oraz rodzin zastępczych poza powiatem, w którym przebywają dzieci z Rudy Śląskiej)	Ilość rodzin zastępczych	Ilość dzieci w ciągu roku	Wydatki w 2018 roku
	272	470	4 215 111,24

b) instytucjonalna piecza zastępcza:

Placówki opiekuńczo-wychowawcze (informacja dotyczy łącznie POW na terenie Miasta oraz POW poza Miastem, w których umieszczone są dzieci z Rudy Śląskiej)	Ilość placówek (w których umieszczone są dzieci)	Ilość dzieci w ciągu roku	Wydatki w 2018 roku
	13	160	5 526 399,64

IV. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI DO BIURA INFORMACJI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z art. 176 pkt 8 w odniesieniu do art. 193 ust. 8 należy przekazywać informację do biura informacji gospodarczej o powstających zaległościach z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy. Łączna liczba osób zgłoszonych do biura informacji gospodarczej w 2018 roku to 306 osób.

V. SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

W związku z § 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej gmina, powiat oraz samorząd województwa mają obowiązek składania wojewodzie sprawozdania z wykonywania zadań za okres:

- od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca - w terminie do dnia 31 lipca danego roku,
- od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia - w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego.

Sprawozdania zostały złożone w terminie.

VI. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2019 ROK

W 2018 roku ogółem z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej korzystało 2942 rodzin. Problem bezradności opiekuńczo - wychowawczej dotyczył 725 rodzin z dziećmi, co stanowiło ok. 24,6% ogółu rodzin korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka. Zadania realizowane w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2018 - 2020” dawały możliwość objęcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych działaniami ukierunkowanymi na ich wzmocnienie.

Mając na uwadze powyższe, potrzeby na 2018 rok w zakresie wspierania rodziny to m.in.:

1. Rozwój asystentury rodzinnej poprzez zwiększenie liczby zatrudnionych asystentów rodziny ze względu na:
  - a) konieczność udzielania rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia w formie asystenta rodziny,
  - b) poszerzenie obszaru działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

- c) wzrost liczby rodzin, którym należy udzielić takiej pomocy m.in. ze względu na postanowienia Sądu zobowiązujące rodziny do współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a w szczególności z asystentem rodziny.
2. Monitorowanie sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania interdyscyplinarne (spotkania interdyscyplinarne, grupy robocze).
  3. Udzielanie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi rodzicom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ze względu na swoją niepełnosprawność.
  4. Kontynuacja pracy socjalnej m.in. w formie kontraktu socjalnego prowadzonej przez pracowników socjalnych.
  5. Kontynuacja wsparcia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez zapewnienie dzieciom miejsc w placówkach wsparcia dziennego oraz Ośrodka Adaptacyjnym.
  6. Kontynuacja grup wsparcia m.in. dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dla osób, które mają trudności z radzeniem sobie z własnymi emocjami, aby zaktywizować ich społecznie oraz zapobiec marginalizacji ich życia.
  7. Umożliwienie dostępu rodzinom do specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego i prawnego, a także z zakresu uzależnień.
  8. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników Działu ds. Asysty Rodzinnej.

Powyższe potrzeby wynikają z dotychczas prowadzonej pracy z rodzinami, a w szczególności rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania podejmowane na rzecz rodziny muszą być w głównej mierze ukierunkowane na jej wsparcie, by w sposób prawidłowy mogła pełnić swoje funkcje.

Sprawozdanie niniejsze przygotowano zostało przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, który realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zgodnie z niniejszą ustawą, w oparciu o zarządzenie nr SP.0050.2.5.2012 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 09 stycznia 2012r. w sprawie wyznaczenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej do organizowania pracy z rodziną i uchwałę nr PR.0007.204.2012 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 30 sierpnia 2012r. zmieniającą Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. Od 2012 roku wspieranie rodziny należy więc do statutowych zadań Ośrodka realizowanych przez Gminę.